

SMERNICE

Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2008/94/ES

z 22. októbra 2008

o ochrane zamestnancov pri platobnej neschopnosti ich zamestnávateľa

(kodifikované znenie)

(Text s významom pre EHP)

EURÓPSKY PARLAMENT A RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o založení Európskeho spoločenstva,
a najmä na jej článok 137 ods. 2,

so zreteľom na návrh Komisie,

so zreteľom na stanovisko Európskeho hospodárskeho
a sociálneho výboru ⁽¹⁾,

po porade s Výborom regiónov,

konajúc v súlade s postupom ustanoveným v článku 251
zmluvy ⁽²⁾,

keďže:

(1) Smernica Rady 80/987/EHS z 20. októbra 1980 o ochrane zamestnancov pri platobnej neschopnosti ich zamestnávateľa bola viackrát ⁽³⁾ podstatným spôsobom zmenená a doplnená ⁽⁴⁾. V záujme jasnosti a prehľadnosti by sa mala táto smernica kodifikovať.

(2) Charta základných sociálnych práv pracovníkov Spoločenstva prijatá 9. decembra 1989 ustanovuje v bode 7, že dovŕšenie vnútorného trhu musí viesť k zlepšeniu životných a pracovných podmienok pracovníkov Európskych spoločenstiev a že toto zlepšenie sa musí uskutoč-

ňovať všade tam, kde je to nutné, vývojom istých aspektov právnej úpravy zamestnania, ako sú ustanovenia o hromadnom prepúšťaní alebo ustanovenia týkajúce sa konkurzov a vyrovnaní.

(3) Treba zabezpečiť ochranu zamestnancov pri platobnej neschopnosti ich zamestnávateľa a zaručiť im minimálny stupeň ochrany, najmä zaručiť výplatu ich neuspokojených nárokov, a zároveň prihliadať na potrebu vyváženého hospodárskeho a sociálneho rozvoja Spoločenstva. Na tento účel by členské štáty mali zriadiť orgán, ktorý zaručuje výplatu neuspokojených nárokov dotknutých zamestnancov.

(4) Aby sa zabezpečila spravodlivá ochrana dotknutých zamestnancov, mal by sa vymedziť pojem stavu platobnej neschopnosti z pohľadu nových legislatívnych trendov v členských štátoch a v rámci tejto koncepcie by toto vymedzenie pojmu malo obsahovať aj iné konanie v prípade platobnej neschopnosti ako likvidáciu. V tejto súvislosti by členské štáty mali pri určení, či záručná inštitúcia má záväzok, vedieť stanoviť, že ak situácia platobnej neschopnosti vedie k niekoľkým konaniam v prípade platobnej neschopnosti, situáciu treba považovať, akoby išlo o jediný postup platobnej neschopnosti.

(5) Malo by sa zabezpečiť, aby zamestnanci uvedení v smernici Rady 97/81/ES z 15. decembra 1997 týkajúcej sa rámcovej dohody o práci na kratší pracovný čas, ktorú uzavreli UNICE, CEEP a ETUC ⁽⁵⁾, v smernici Rady 1999/70/ES z 28. júna 1999 týkajúcej sa rámcovej dohody o práci na dobu určitú, ktorú uzavreli ETUC, UNICE a CEEP ⁽⁶⁾, a v smernici Rady 91/383/EHS z 25. júna 1991 dopĺňujúcej opatrenia na podporu zlepšenia v ochrane bezpečnosti a zdravia pri práci pracovníkov s pracovným pomerom na dobu určitú alebo s dočasným pracovným pomerom ⁽⁷⁾ neboli vylúčení z pôsobnosti tejto smernice.

⁽¹⁾ Ú. v. EÚ C 161, 13.7.2007, s. 75.

⁽²⁾ Stanovisko Európskeho parlamentu z 19. júna 2007 (Ú. v. EÚ C 146 E, 12.6.2008, s. 71) a rozhodnutie Rady z 25. septembra 2008.

⁽³⁾ Ú. v. ES L 283, 28.10.1980, s. 23.

⁽⁴⁾ Pozri prílohu I časti A a B.

⁽⁵⁾ Ú. v. ES L 14, 20.1.1998, s. 9.

⁽⁶⁾ Ú. v. ES L 175, 10.7.1999, s. 43.

⁽⁷⁾ Ú. v. ES L 206, 29.7.1991, s. 19.

(6) Aby sa zabezpečila právna istota pre zamestnancov v prípade platobnej neschopnosti podnikov vykonávajúcich svoje činnosti v niekoľkých členských štátoch a aby sa posilnili práva pracovníkov v súlade so zavedenou jurisdikciou Súdneho dvora, mali by sa zaviesť ustanovenia, ktoré výslovne stanovujú, ktorá inštitúcia je zodpovedná za riešenie nárokov na platby v týchto prípadoch a stanovuje si ako cieľ spolupráce medzi príslušnými správnymi orgánmi členského štátu skoré vyrovnanie neuspokojených nárokov zamestnancov. Je potrebné ďalej zabezpečiť, aby sa správne zaviedli relevantné mechanizmy tým, že sa pripravia ustanovenia na dosiahnutie súčinnosti medzi príslušnými správnymi orgánmi v členských štátoch.

(7) Členské štáty môžu ustanoviť obmedzenia zodpovednosti záručných inštitúcií, ktoré by mali byť zhodné so sociálnym cieľom smernice a môžu brať do úvahy rôzne úrovne nárokov.

(8) Aby sa ľahšie určovalo konanie v prípadoch platobnej neschopnosti, najmä v cezhraničných prípadoch, malo by sa ustanoviť, aby členské štáty oznámili Komisii a ostatným členským štátom, ktoré typy konaní v prípadoch platobnej neschopnosti si vyžadujú zásah záručnej inštitúcie.

(9) Keďže cieľ činnosti navrhovanej touto smernicou nemožno uspokojivo dosiahnuť na úrovni členských štátov, ale ho možno lepšie dosiahnuť na úrovni Spoločenstva, môže Spoločenstvo prijať opatrenia v súlade so zásadou subsidiarity podľa článku 5 zmluvy. V súlade so zásadou proporcionality podľa uvedeného článku táto smernica neprekračuje rámec nevyhnutný na dosiahnutie tohto cieľa.

(10) Komisia by mala predložiť Európskemu parlamentu a Rade správu o implementácii a uplatňovaní tejto smernice, najmä v súvislosti s novými formami zamestnania vznikajúcimi v členských štátoch.

(11) Táto smernica by sa nemala dotýkať povinností členských štátov týkajúcich sa lehôt na transpozíciu a uplatňovanie smerníc do vnútroštátneho práva, ktoré sú uvedené v prílohe I časti C,

PRIJALI TÚTO SMERNICU:

KAPITOLA I

ROZSAH A DEFINÍCIE

Článok 1

1. Táto smernica sa uplatňuje na nároky zamestnancov vyplývajúce z pracovnoprávných zmlúv alebo pracovnoprávných vzťahov voči zamestnávateľom, ktorí sa nachádzajú v platobnej neschopnosti v zmysle článku 2 ods. 1.

2. Členské štáty môžu výnimočne vylúčiť nároky niektorých kategórií zamestnancov z pôsobnosti tejto smernice vzhľadom na existenciu iných foriem záruk, ak je ustanovené, že tieto ponúkajú daným osobám rovnaký stupeň ochrany, aký vyplýva z tejto smernice.

3. Ak sa toto ustanovenie už uplatňuje vo vnútroštátnych právnych predpisoch, členské štáty môžu naďalej vylúčiť z pôsobnosti tejto smernice:

a) pomocníkov v domácnostiach zamestnaných fyzickými osobami;

b) rybárov podielnikov.

Článok 2

1. Na účely tejto smernice sa zamestnávateľ považuje za platobne neschopného, ak bola podaná žiadosť o začatie kolektívneho konania na základe platobnej neschopnosti zamestnávateľa, ako je ustanovené podľa zákonov, iných predpisov a správnych opatrení členského štátu týkajúceho sa čiastočného alebo úplného predaja majetku zamestnávateľa a menovania likvidátora alebo osoby vykonávajúcej podobnú úlohu, a orgán, ktorý je príslušný podľa uvedených ustanovení:

a) rozhodol o začatí konania alebo

b) potvrdil, že podnik zamestnávateľa bol definitívne zatvorený alebo podnikateľská činnosť sa s definitívnou platnosťou skončila a že majetok, ktorý je k dispozícii, nie je dostatočný pre oprávnenie na začatie konania.

2. Táto smernica sa nedotýka vnútroštátnych predpisov v súvislosti s definíciou pojmov „zamestnanec“, „zamestnávateľ“, „odmena“, „právo zakladajúce okamžitý nárok“ a „právo zakladajúce budúci nárok“.

Členské štáty však nesmú vylúčiť z pôsobnosti tejto smernice:

- a) zamestnancov na čiastočný pracovný úväzok v zmysle smernice 97/81/ES;
- b) zamestnancov s pracovnoprávnym vzťahom na dobu určitú v zmysle smernice 1999/70/ES;
- c) pracovníkov v dočasnom pracovnoprávnom vzťahu v zmysle článku 1 ods. 2 smernice 91/383/EHS.

3. Členské štáty nesmú ustanoviť minimálnu dĺžku trvania pracovnoprávnej zmluvy alebo pracovnoprávneho vzťahu na oprávnenie pracovníkov na nároky podľa tejto smernice.

4. Táto smernica nebráni členským štátom rozšíriť už existujúcu ochranu pracujúcich na ostatné situácie platobnej neschopnosti, napríklad ak sa platby *de facto* trvalo zastavili, ustanovené podľa konania iného, než sú konania uvedené v odseku 1, ako je ustanovené vo vnútroštátnych predpisoch.

Takéto postupy však nevytvárajú povinnosť ručenia pre inštitúcie ostatných členských štátov v prípadoch uvedených v kapitole IV.

KAPITOLA II

USTANOVENIA O ZÁRUČNÝCH INŠTITÚCIÁCH

Článok 3

Členské štáty prijímú potrebné opatrenia, ktorými zabezpečia, že záručné inštitúcie zaručia podľa článku 4 výplatu neuspokojených nárokov zamestnancov vyplývajúcich z pracovnoprávnych zmlúv alebo pracovnoprávnych vzťahov vrátane výplat odstupného pri skončení pracovnoprávnych vzťahov, ak to ustanovujú vnútroštátne predpisy.

Nároky, ktoré preberie záručná inštitúcia, sú neuspokojenými nárokmi na platby súvisiacimi s obdobím pred daným dátumom a/alebo, ako je to vhodné, po danom dátume, ktorý určia členské štáty.

Článok 4

1. Členské štáty majú možnosť obmedziť zodpovednosť záručných inštitúcií uvedených v článku 3.

2. Ak členské štáty využijú možnosť uvedenú v odseku 1, určia dĺžku obdobia, za ktoré má záručná inštitúcia splniť neuspokojené nároky. Toto obdobie však nesmie byť kratšie než obdobie zahŕňajúce odmenu za posledné tri mesiace pracovnoprávneho vzťahu pred dátumom a/alebo po dátume uvedenom v článku 3 druhom pododseku.

Členské štáty môžu zahrnúť toto minimálne obdobie troch mesiacov do referenčného obdobia s obdobím trvania najmenej šesť mesiacov.

Členské štáty s referenčným obdobím najmenej 18 mesiacov môžu obmedziť obdobie, za ktoré má záručná inštitúcia splatiť neuspokojené nároky, na osem týždňov. V tomto prípade sa na výpočet minimálneho obdobia použijú tie obdobia, ktoré sú najpriaznivejšie pre zamestnancov.

3. Členské štáty môžu okrem toho ustanoviť horné hranice platieb, ktoré vykoná záručná inštitúcia. Tieto horné hranice nesmú byť nižšie, než je úroveň, ktorá je sociálne zhodná so sociálnym cieľom tejto smernice.

Ak si členské štáty zvolia túto možnosť, informujú Komisiu o metódach použitých pri ustanovení hornej hranice.

Článok 5

Členské štáty ustanovia podrobné pravidlá organizácie, financovania a prevádzky záručných inštitúcií najmä v súlade s týmito zásadami:

- a) majetok inštitúcií je nezávislý od prevádzkového kapitálu zamestnávateľov a nesmie byť dostupný v rámci konania z dôvodu platobnej neschopnosti;
- b) na ich financovanie prispievajú zamestnávatelia, ak ich úplne nefinancujú štátne orgány;
- c) záväzky inštitúcií nezávisia od toho, či sa splnila, alebo nespĺnila povinnosť prispieť na financovanie.

KAPITOLA III

USTANOVENIA TÝKAJÚCE SA SOCIÁLNEHO ZABEZPEČENIA

Článok 6

Členské štáty môžu ustanoviť, že články 3, 4 a 5 sa nevzťahujú na príspevky splatné v rámci vnútroštátnych systémov zákonného sociálneho zabezpečenia alebo v rámci doplnkových podnikových alebo medzipodnikových dôchodkových systémov mimo vnútroštátnych systémov zákonného sociálneho zabezpečenia.

Článok 7

Členské štáty prijímú potrebné opatrenia, ktorými zabezpečia, že neplatenie povinných príspevkov do vnútroštátnych zákonných systémov sociálneho zabezpečenia zamestnávateľom v čase pred začiatkom jeho platobnej neschopnosti nemá nepriaznivý vplyv na oprávnenie zamestnancov poberať dávky od týchto poisťovacích inštitúcií, pokiaľ sa príspevky zamestnancov zrážali z vyplácanej odmeny.

Článok 8

Členské štáty zabezpečia, aby sa prijali potrebné opatrenia na ochranu záujmov zamestnancov a osôb, ktoré v deň, keď sa začala platobná neschopnosť ich zamestnávateľa, už podnik alebo podnikateľskú činnosť opustili, v súvislosti s právami zakladajúcimi ich okamžitý alebo budúci nárok na dávky v starobe vrátane pozostalostných dávok v rámci doplnkových podnikových alebo medzipodnikových dôchodkových systémov mimo vnútroštátnych systémov zákonného sociálneho zabezpečenia.

KAPITOLA IV

USTANOVENIA TÝKAJÚCE SA NADNÁRODNÝCH SITUÁCIÍ

Článok 9

1. Ak je podnik s činnosťami na území najmenej dvoch členských štátov platobne neschopný v zmysle článku 2 ods. 1, inštitúciou zodpovednou za plnenie neuspokojených nárokov zamestnancov je inštitúcia v tom členskom štáte, na ktorého území pracujú alebo zvyčajne pracujú.

2. Rozsah práv zamestnancov sa určí právnym predpisom regulujúcim príslušnú záručnú inštitúciu.

3. Členské štáty prijímú opatrenia potrebné na zabezpečenie toho, aby sa v prípadoch uvádzaných v odseku 1 tohto článku brali do úvahy rozhodnutia prijaté v súvislosti s konaním pri

platobnej neschopnosti uvedeným v článku 2 ods. 1, o ktoré sa požiadalo v inom členskom štáte, pri ustanovovaní platobnej neschopnosti zamestnávateľa v zmysle tejto smernice.

Článok 10

1. Členské štáty prijímú na účely vykonávania článku 9 ustanovenia o poskytovaní relevantných informácií medzi svojimi príslušnými správnymi orgánmi a/alebo záručnými inštitúciami uvedenými v článku 3 prvom pododseku, aby umožnili najmä informovanie záručnej inštitúcie zodpovednej za splnenie neuspokojených nárokov zamestnancov.

2. Členské štáty oznámia Komisii a ostatným členským štátom podrobné kontakty na svoje príslušné správne orgány a/alebo záručné inštitúcie. Komisia verejne sprístupní tieto oznámenia.

KAPITOLA V

VŠEOBECNÉ A ZÁVEREČNÉ USTANOVENIA

Článok 11

Táto smernica nemá vplyv na možnosť členských štátov uplatňovať alebo prijímať zákony, iné právne predpisy alebo správne opatrenia, ktoré sú pre zamestnancov výhodnejšie.

Vykonávanie tejto smernice nepredstavuje za žiadnych okolností dostatočné dôvody pre regresiu v súvislosti so súčasnou situáciou v členských štátoch a v súvislosti so všeobecnou úrovňou ochrany pracovníkov v oblasti, na ktorú sa vzťahuje.

Článok 12

Táto smernica nemá vplyv na možnosť členských štátov:

a) prijímať nevyhnutné opatrenia, aby sa predišlo zneužívaniu;

b) odmietnuť alebo obmedziť zodpovednosť uvedenú v článku 3 alebo záručnú povinnosť uvedenú v článku 7, ak sa ukáže, že plnenie tejto povinnosti nie je opodstatnené vzhľadom na existenciu osobitých väzieb medzi zamestnancom a zamestnávateľom a spoločných záujmov vedúcich ku kolúzii medzi nimi;

- c) odmietnuť alebo znížiť zodpovednosť uvedenú v článku 3 alebo povinnosť ručenia uvedenú v článku 7 v prípadoch, keď zamestnanec sám alebo spolu so svojimi blízkymi príbuznými bol vlastníkom podstatnej časti podniku alebo podnikateľskej činnosti zamestnávateľa a mal výrazný vplyv na jeho činnosti.

Článok 13

Členské štáty oznámia Komisii a ostatným členským štátom typy vnútroštátnych konaní pri platobnej neschopnosti spadajúce do pôsobnosti tejto smernice a všetky s tým súvisiace zmeny a doplnenia.

Komisia uverejní tieto oznámenia v *Úradnom vestníku Európskej únie*.

Článok 14

Členské štáty oznámia Komisii znenia hlavných ustanovení zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení, ktoré prijímajú v oblasti pôsobnosti tejto smernice.

Článok 15

Komisia predloží Európskemu parlamentu a Rade najneskôr do 8. októbra 2010 správu o vykonávaní a uplatňovaní článkov 1 až 4, článkov 9 a 10, článku 11 druhého pododseku, článku 12 písm. c) a článkov 13 a 14 tejto smernice v členských štátoch.

Článok 16

Smernica 80/987/EHS zmenená a doplnená aktmi uvedenými v prílohe I sa zrušuje bez toho, aby boli dotknuté povinnosti členských štátov týkajúce sa lehôt na transpozíciu do vnútroštátneho práva a uplatňovanie smerníc, ktoré sú uvedené v prílohe I časti C.

Odkazy na zrušenú smernicu sa považujú za odkazy na túto smernicu a znejú v súlade s tabuľkou zhody uvedenou v prílohe II.

Článok 17

Táto smernica nadobúda účinnosť dvadsiatym dňom po jej uverejnení v *Úradnom vestníku Európskej únie*.

Článok 18

Táto smernica je určená členským štátom.

V Štrasburgu 22. októbra 2008

Za Európsky parlament
predseda

H.-G. PÖTTERING

Za Radu
predseda

J.-P. JOUYET

PRÍLOHA I

ČASŤ A

Zrušená smernica v znení neskorších zmien a doplnení

(v zmysle článku 16)

Smernica Rady 80/987/EHS

(Ú. v. ES L 283, 28.10.1980, s. 23).

Smernica Rady 87/164/EHS

(Ú. v. ES L 66, 11.3.1987, s. 11).

Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2002/74/ES

(Ú. v. ES L 270, 8.10.2002, s. 10).

ČASŤ B

Nezrušený pozmeňujúci akt

(v zmysle článku 16)

Akt o pristúpení z roku 1994.

ČASŤ C

Zoznam lehôt na transpozíciu do vnútroštátneho práva a uplatňovanie

(v zmysle článku 16)

Smernica	Lehota na transpozíciu	Dátum uplatňovania
80/987/EHS	23. október 1983	
87/164/EHS		1. január 1986
2002/74/ES	7. október 2005	

PRÍLOHA II

Tabuľka zhody

Smernica 80/987/EHS	Táto smernica
článok 1	článok 1
článok 2	článok 2
článok 3	článok 3
článok 4	článok 4
článok 5	článok 5
článok 6	článok 6
článok 7	článok 7
článok 8	článok 8
článok 8a	článok 9
článok 8b	článok 10
článok 9	článok 11
článok 10	článok 12
článok 10a	článok 13
článok 11 ods. 1	—
článok 11 ods. 2	článok 14
článok 12	—
—	článok 15
—	článok 16
—	článok 17
článok 13	článok 18
—	príloha I
—	príloha II